

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ר"ה — ו' תשרי

(חלק בט)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע ראש השנה, כד אלול, ה'תשפ"א תשרי, ה'תשפ"ז (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ר"ה – ו' תשרי *

182

הנביאים, דברי קבלה) דוקא, ולא בתפלות המפורשות בתורה?

לכאורה ה' אפשר לומר, שתפלת חנה מיוחדת בזה שהיא תפילה על דבר עיקרי וכללי – פקידה בבנים – ונתת לאמתך זרע אנשים⁹, שזהו ענין נעלה ביותר, והוא מן ה"מפתחות" ש"בידו של הקב"ה (שלא נמסרו ביד שליח)¹⁰, והרי כל תפילה היא להקב"ה, ואליו דוקא¹¹.

וזהו גם דבר הנוגע ביותר לאדם המתפלל, ובלשון רחל¹², "ואם אין מתאנכי"¹³.

וכיון שהתוכן והמבוקש דתפלת חנה הוא ענין נעלה ביותר, על כן תפלה זו דוקא היא היסוד והמקור שממנו למדים "כמה הלכתא גברותא" בתפלה.

(9) ש"א שם, יא.

(10) ראה תענית ב, סע"א ואילך: מפתח של ח' כו' דכתיב (ויצא ל, כב) ויזכור אלקים את רחל גו' ויפתח את רחמה.

(11) כל' הרמב"ם (פיה"מ פ' חלק היסוד החמישי): שהוא ית' הוא הראוי לעבדו... אליו בלבד יכונו המחשבות. וכדגשת מחז"ל: אליו ולא למדותיו (אפילו, ועאכו"כ לא לשליח) – פרדס של"ב פ"ב בשם הספרי.

(12) ויצא ל, א. וראה הערה 10.

(13) וכמו שה' בחנה "והיא מרת נפש" – ש"א שם, י"ד. וראה ברכות (ל, ב), דר' אליעזר למד דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש "דאמר קרא והיא מרת נפש". ובגמ' שם: אמאי דילמא חנה שאני דהוה מרירא לבא טובא. וראה צ"ח שם.

א. גרסינן במסכת ברכות¹: "אמר רב המנונא כמה הלכתא גברותא² איכא למשמע מהני קראי דחנה³ וחנה מדברת על לבה מכאן למתפלל צריך שיכוין לבו, רק שפתי' נעות מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו, וקולה לא ישמע מכאן שאסור להגבי' קולו בתפלתו, ויחשבה כו".

וצריך ביאור: כל עיני התורה מדויקים המה בתכלית, והרי ענין התפלה נמצא כבר ב(חמשה חומשי) תורה, וכמה פעמים, החל מתפלות אברהם⁴ יצחק⁵ ויעקב⁶, תפלת משה⁷, ועוד⁸: ואם כן, מפני מה המקור ל"כמה הלכתא כו" הוא בתפלת חנה (בחקל

(* הוא יום ה'אירצייט של הרבנית הצדקנית מרת חנה תנצב"ה (אמו של – יבלח"ט – כ"ק אדמו"ר שליט"א). נסתלקה שבת תשובה בעת עלות המנחה שנת תשכ"ה.

(1) לא, סע"א.

(2) כ"ה בגמ' ובע"י: גברותא. ובשינוי – ראה רי"ף ודק"ס כאן. סוכה לז, ריש ע"ב ובר"ח, רי"ף ור"ן שם. ואכ"מ.

(3) ש"א א, יג ואילך.

(4) בנוגע לסדום (וירא יח, כג) (ובפרש"י שם) ואילך; על אבימלך (שם כ, יז. וראה שם, ז). וראה ברכות כו, ב. לקמן הערה 14.

(5) ח"ש כד, סג ובפרש"י שם (מברכות שם. ועוד). תולדות כה, כא (ופרש"י שם).

(6) ויצא כח, יא ופרש"י שם (מברכות שם). וישלח לב, י"ד ואילך (ופרש"י שם, ט).

(7) ובפרט תפלתו ויחל משה גו' (תשא לב, יא ואילך) וכו' שמסופר בתורה אריכות התפלות.

(8) לדוגמא: וירא יט, יח (ופרש"י) ואילך. ח"ש כד, יב ואילך. ועוד.

נמי ממקומות אחרים כדלעיל אלא דקאמר דמהני קראי דחנה נמי איכא למשמע להו".

ולפי זה: "דברים" אלו ד"שמעין להו נמי ממקומות אחרים" – בוודאי הי' אפשר לרמזם בא' מתפלות האבות, מבלי שיהי' הדבר בסתירה כלל להא ד"אין למדין מקודם מתן תורה", מאחר שאין זה המקור היחידי להלכות אלה.

ועל כרחק צריך לומר, שזה שדייקו והדגישו חז"ל "כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה", הרי זה מפני שבתפלת חנה דוקא מצינו חידוש מיוחד בגדר התפלה.

ג. ויש לומר הביאור בזה:

בתוכן התפלה ישנם ב' סוגים כלליים: יש תפלה ש"אדם מתחנן ומתפלל בכל יום"²¹, והיינו על צרכיו הרגילים והתמידיים שכל יום ויום, וישנה התפלה "בעת מן העתים אשר יצטרך לאחד מן הדברים, כמו²² בעת צרה וכיוצא"²³.

ואפילו לדעת הפוסקים²⁴ ד"תפלה בכל יום והנוסח התפלה הוא מצוה מדרבנן"²⁵, הרי מצות עשה מן התורה "שיתפלל האדם... בעת צרה", וכיו"ב, בעת צריך דבר מיוחד.

וההסברה בדעת פוסקים אלה

(21) ל' הרמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב.

(22) ראה רמב"ן וחינוך שבהערה 25.

(23) ל' הצ"צ בשרש מצות התפלה בתחלתה.

(24) ודלא כדעת הרמב"ם שם.

(25) ל' הצ"צ שם – לדעת "רוב מוני המצות כמו הסמ"ק והרשב"ץ (וכ"ד הרמב"ן בחינוך שם)". וראה רמב"ן בסהמ"צ מ"ע ה. חינוך מצוה תלג.

אבל באמת אי אפשר לתרץ כן, שהרי גם תפלת יצחק¹⁴ (ורבקה) היתה על אותו ענין עיקרי ממש, הולדת ילדים – "ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו (וכפירוש רש"י, "הרבה והפציר בתפלה") כי עקרה היא"¹⁵!

ב. גם אין לומר, שתפלת האבות אינה יכולה לשמש מקור בעניננו, לפי ש"אין למדין מקודם מתן תורה"¹⁶ –

כי, לכל לראש, אין מדובר כאן בלימוד (ממש) מן הכתוב, אלא רק בגילוי מילתא (כעין אסמכתא¹⁷) על אופן ההנהגה הראוי¹⁸ בתפלה; ובפרט שכל (ענין ו)סדר התפלה יסודו מהאבות, כדאייתא בגמרא¹⁹ "תפלות אבות תקנום" – אברהם תקן תפלת שחרית שנאמר כו' יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר כו'".

ועוד: על כמה מה"הלכתא גברותא" ד"איכא למשמע מהני קראי דחנה" כתב מהרש"א²⁰: "כמה דברים דחשיב הכא כגון שצריך שיכוין את לבו ואסור להשמיע קולו שמעין להו

(14) משא"כ באברהם שלא נאמר באופן של תפלה – ראה לך טו, ב"ג.

(15) תולדות שם.

(16) ראה שד"ח כללים מערכת האל"ף כלל שכא. פאת השדה כללים מערכת אלף סקל"ה סי". אנציקלופד" תלמודית בערכו.

(17) דהרי זה נלמד מדברי קבלה, ופשיטא

ד"הלכתא גברותא" אלו אינן מדאורייתא – וראה לקו"ש ח"ו ע' 322 ואילך.

(18) ראה במקומות שבהערה 16. וראה לקו"ש

חכ"ה ע' 142 ואילך.

(19) ברכות כו, ב. – וראה בית האוצר (להר"י ענגל) מערכת הא' כלל א' אות ז'.

(20) בחדא"ג ברכות שם (לא, סע"א) ד"ה מהני קראי. וראה צל"ח שם.

אינה פועלת דבר חדש, כי אם רק ממשיכה ("מבריק") את הענין מן המקור. ולכן לא הי' יעקב יכול לפעול בברכתו שיהי' מנשה גדול מאפרים, כי ענין זה לא הי' במקור].

אבל ענינה של תפלה הוא – בקשה מהקב"ה "יהי רצון" (וכיו"ב), שיתהווה רצון, דבר חדש, שלא הי' קיים מקודם.

ועפ"ז מובן טעם הדעות דגדר תפלה הוא דוקא בעת מן העתים כמו בעת צרה וכיו"ב, כי עיקר ענינה של התפלה הוא "יהי רצון", לפעול דבר חדש – שינוי מאופן ההנהגה הקודם – וכך זה שבתפלה אינו מתאים כל כך בתפלה על הצרכים התמידיים והרגילים שבכל יום (שאינן ניכר בהם שהמתפלל פועל "יהי רצון", דבר חדש), אלא דוקא בתפלה על שינוי וחיידוש בהנהגה – שיהי' ריוח וישועה והצלה מן ה"עצ צרה וכיו"ב.

ועפ"ז מובן, שגודל התפלה הוא לפי ערך גודל השינוי והחיידוש שבדבר שעליו מתפללים. ולכן הנה אף שגם תפלה על עצירת גשמים או לרפאות החולה וכיו"ב ענינה הוא יהי רצון, לפעול הנהגה חדשה שלא כפי הגזירה כו' – הרי אין זה כלל כתפלת בנים דעקרה, הדורשת חיידוש שהוא היפך סדר הטבע, טבע (דעקר ועקרה –) בריאתו של הקב"ה. ומובן, שבדבר זה באים לידי ביטוי תוקף ומעלת התפלה ביתר שאת וכו'.

ד. ועפ"ז יובן בעניננו:

אע"פ שתפלה על בנים בכלל באופן הנ"ל יש בה מעלה גדולה (וענין זה הי' גם אצל האבות), הנה תפלת חנה מיוחדת בזה גופא.

מובנת ע"פ המבואר בכמה מקומות בגדר התפלה וחילוקו מגדר הברכה:²⁶

"ברכה" היא מלשון "ברכה", מקום ריכוז של מים²⁷ וכיו"ב, שממנו מושכים את המים לפי הצרכים והפרטים המתאימים; וכן מלשון "המבריק"²⁸, שפירושו המשכה, דהיינו שענין הברכה הוא המשכת דבר ממקורו.

כלומר: יכולת הברכה לפעול ולהשפיע אינה אלא כאשר הענין (שעליו הברכה) ישנו כבר (במקורו), אלא שמאזיו סיבה ישנו עיכוב המונע את המשכתו אל המתברך – וע"י הברכה נמשך ענין זה ממקורו למטה. ובלשון הפסוק²⁹: איש אשר כבדו ברכך אותם – כל אחד ואחד בברכה הראוי' והמוכנה לו, היינו שע"י ברכתו המשיך לכל אחד למטה מה שהי' קיים במקור למעלה.

[וכהראי' המובאת לדבר מברכת יעקב לבניו של יוסף, שיעקב הניח³⁰ "ימינו .. על ראש אפרים .. ואת שמאלו על ראש מנשה", ואמר לו יוסף³¹ "כי זה הבכור שים ימינך על ראשו וימאן אביו .. אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהי' מלוא הגוים". דלכאורה, מכיון שיעקב הוא המברך, הרי הי' יכול לברך את מנשה בזה גופא, שיהי' הוא גדול מאפרים?

אלא שהענין בזה הוא כנ"ל: הברכה

(26) ראה לקו"ת ראה יט, רע"א. ד"ה כה תברכו תרכ"ו. ובכ"מ.

(27) ישע"י כב – ט, יא.

(28) כלאים רפ"ז. וראה תו"א מקץ לו, ג.

(29) ויחי מט, כת. וראה פרש"י שם.

(30) ויחי מת, יד.

(31) שם, יחי"ט.

רבש"ע כו' גבור או חלש כו' ואילו רשע או צדיק לא קאמר, לפי³⁸ ש"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים". ענין הבחירה, אשר "רשות³⁹ לכל אדם נתונה אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו ואם רצה כו'", "עיקר⁴⁰ גדול הוא והוא עמוד התורה והמצוה".

ונמצא, שתפילת חנה היתה⁴¹ לא רק על דבר שהוא היפך הטבע שהטביע הקב"ה בעולמו, אלא גם על ענין שאינו לפי ההגבלות והגדרים שקבע הקב"ה בתורתו, ובתור עיקר גדול ועמוד.

ה. הענין הנ"ל נוגע גם להלכה:

תנן⁴²: נזיר ה' שמואל כו' שנאמר³² ומורה לא יעלה על ראשו נאמר בשמשון⁴³ ומורה ונאמר בשמואל ומורה מה מורה האמורה בשמשון נזיר⁴⁴ אף מורה האמורה בשמואל נזיר. וכן פסק הרמב"ם⁴⁵, ד"שמואל הרמתי נזיר עולם הי".

וידועה השאלה⁴⁶ בזה: כיצד נפעלה חלות הנזירות על שמואל? הלא דברי חנה "ומורה לא יעלה על ראשו" אין בכחם (ע"פ תורה) להחיל דין נזירות על שמואל, שהרי: (א) שמואל לא הי' בעולם בעת נדרה. (ב) אף אילו הי' שמואל בעולם, הרי "האיש מדיר את

והביאור: תוכן תפלת חנה הוא כמ"ש³² "ותדר נדר ותאמר ה' צבאות אם ראה תראה בעני אמתך .. ונתת לאמתך זרע אנשים גו", ופירש רש"י על אתר (ומקורו בילקוט) ד"אנשים" היינו צדיקים³³, כלומר, בקשתה היתה לא על בנים סתם אלא על "זרע אנשים – צדיקים";

וכוונתה בדבר היתה לא רק לענין הצדיק בכח (שתהי' לו נשמת צדיק³⁴), אלא לצדיק בפועל³⁵, כפי שאמרה בנדרה³² (שבא בהמשך לתפלתה וכחלק ממנה) "ונתתיו לה' כל ימי חייו", שהי' נתון לה' בפועל כל ימי חייו.

ומכיון שאכן אירע הדבר כאשר שאלה והתפללה, ונולד לה שמואל הנביא שהי' נתון לה' בפועל³⁶ – מסתבר לומר, שהי' זה כן מפני שהי' מילא את תפלתה ובקשתה, ונתן לה בן כפי שבקשה³⁷ (שהיא נתון לה' בפועל).

וענין זה – לא זו בלבד שהוא היפך הנהגת הטבע שהטביע הקב"ה בעולמו, אלא הוא כביכול למעלה אף מן ההגבלות שנקבעו ע"פ תורה:

ידוע³⁸, אשר "מלאך הממונה על ההריון כו' אומר לפניו (דהקב"ה)

(32) ש"א א, יא.

(33) להעיר מפרש"י שלח יג, ג.

(34) ע"ד הפי' בתניא פי"ד בדברי איוב "בראת

צדיקים" (ב"ב טז, א).

(35) ראה ברכות שם (בהמשך הסוגיא – לא,

ב) מאי זרע אנשים .. זרע ששקול כשני אנשים

.. משה ואהרן.

(36) וראה בהנסמן בהערה שלפנ"ז.

(37) וכמ"ש גם בדברי עלי אל חנה (ש"א א,

יז), "ואלקי ישראל יתן את שלתיך אשר שאלת

מעמך".

(38) נדה טז, ב.

(39) ל' הרמב"ם הל' תשובה רפ"ה.

(40) רמב"ם שם ה"ג.

(41) להעיר מאהבת יונתן להפטורת יום א'

דר"ה ד"ה ויען עלי.

(42) סוף נזיר.

(43) שופטים יג, ה.

(44) ראה רש"י ותוס' נזיר שם.

(45) הל' נזירות פ"ג הט"ו.

(46) רד"ק ש"א שם, יא. ועוד.

כוונת המצוה, כבמצוות אחרות (שבדבור, אלא) היא חלק מקיום המצוה עצמה; כוונת התפלה יוצרת את החפצא של מצות התפלה, ובכלל זה את הדבור דתפלה (כמו שנתבאר במקום אחר בארוכה⁵¹).

ויש לומר, שמטעם זה לא מצינו את הדגשת הכרח הכוונה בברכה⁵² כשם שבתפלה העיקר הוא כוונת והרגש הלב —

ויומתק זה ע"פ הנ"ל: ברכה ענינה (כנ"ל ס"ג) לפעול שההשפעה תומשך ממקורה ותבוא לידי גילוי למטה, ולכן העיקר בזה הוא הדיבור שענינו גילוי המחשבה.

משא"כ התפלה, אף שתכליתה לפעול שינוי בגשמיות, שיתרפא החולה וירד הגשם משמים לארץ ויולידה ויצמיחה⁵³, הרי זו תוצאה מכך שהמתפלל פועל רצון חדש כביכול אצל הקב"ה, וזה בא בעיקר ע"י כוונת לבו של המתפלל⁵⁴, שיפנה את

בנו בנזיר ואין האשה מדרת את בנה בנזיר⁴⁷.

ונתבאר במקום אחר בארוכה⁴⁸, דחלות הנזירות על שמואל נפעלה ע"י ששמואל עצמו קיבל על עצמו את הנזירות: כשהגדיל שמואל (לא זו בלבד שלא מיחה, אלא) המשיך בהנהגת נזירות (כפי שנהגה עמו חנה לפני כן), והנהגה (הסכמה) זו פעלה חלות קדושת נזירות למפרע⁴⁹.

ובזה מודגש עוד יותר האופן הנעלה דתפלת חנה ונדרה: אף שידעה שאין בכח נדרה מצד עצמו להחיל על בנה קדושת נזירות — אם לא יסכים לדבר, אעפ"כ אמרה ש"מורה לא יעלה על ראשו", שהיתה בטוחה בתפלתה שבוודאי יסכים לנדרה ויהי' נזיר כל ימי חייו.

ו. ועפ"ז יש לבאר את השייכות המיוחדת של "כמה הלכתא גברותא" אלו לתפלת חנה ("איכא למשמע מהני קראי דחנה"), שהמתפלל צריך שיכוין לכו", "שיחתוך בשפתיו", אבל "אסור להגביה קולו בתפלתו" ו"שכור אסור להתפלל"⁵⁰:

בגדר התפלה יש ב' פרטים: כוונת הלב שבתפלה והדבור שבתפלה.

עיקר ענין התפלה הוא, כידוע, כוונת הלב שבתפלה. דבזה נשתנתה התפלה מכמה מצוות שבדבור, דבתפלה כוונת הלב (אינה רק ענין של

(47) נזיר כח, ב (במשנה) — הובא ברד"ק שם. ע"ש.

(48) לקו"ש ח"ח ע' 66 ואילך ובהערות שם.

(49) עיי"ש (ע' 68 ואילך) בארוכה ובהודגמאות לגדר זה.

(50) ברכות לא, סע"א.

(51) לקו"ש ח"ב ע' 117 ואילך.

(52) ומה שבברכת כהנים (נשא ו, כג) פרש"י "אמור מלא לא תברכם בחפזון ובבהלות אלא בכונה ובלב שלם", הרי א' מזה גופא שצריכים לימוד מיוחד ע"ז (אמור מלא) מוכח שעיקר ענין הברכה הוא האמירה והדיבור [וראה פרש"י שם לפני (מספרי) "אמור להם, שיהיו כולם שומעים", ובסוטה (לה, סע"א) "בקול רם"]. (ב) ברכת כהנים שאני שיש בה גם המעלה דתפלה כמבואר בד"ה כה תברכו שם. ובכ"מ. וראה לקו"ש ח"י ע' 38 ואילך. וש"נ.

(53) ל' אדה"ז בתניא — קרא (קנה, א). וראה לקו"ת בלק ע, ד ואילך.

(54) דבפשטות זה ש"צריך שיכוין לבו" שלמדין מחנה, וחנה היא מדברת על לבנה (ש"א שם, יג) היא לא (רק) כוונת פירוש המלות כ"א (בעיקר) גדר ד"מתחנן ומתפלל (לפני הקב"ה)"

לבו מכל המחשבות ויראה עצמו כאילו הוא עומד לפני השכינה⁵⁵.

חנה הוא התוכן דכוונת הלב שבתפלה. וזהו גם תוכן⁶² שאר⁶³ ה"הלכתא"⁶⁴.

כאשר איש ישראל מפנה את לבו מכל מחשבותיו ורצונותיו ומבטל עצמו כעבדא קמי' מארי⁵⁶ אל הקב"ה, פועל הדבר גם למעלה כביכול (כמים הפנים לפנים⁵⁷) שיהי' רצון חדש שאינו לפי ההגבלות דסדר העולם, ולמעלה מזה – עשיית רצון חדש שאף אינו לפי הסדר וההגבלה דתורה⁵⁸.

ז. ע"פ כל הנ"ל יש לבאר גם השייכות בתוכן דהפטרה זו לראש השנה⁶⁵ (ובפרט לפי הידוע⁶⁶ שתפלת חנה היתה בראש השנה), כי יום זה הוא הזמן דעשיית רצון חדש למעלה (לא רק בשייכות לענין פרטי שבבריאה, אלא) על כללות הבריאה. והביאור בזה:

עיקר עבודת ראש השנה הוא⁶⁷ ענין

וגם ענין זה הי' דבר עיקרי בתפלת חנה: ההדגשה בכתובים אינה כ"כ על האריכות שבדבור תפלתה, אלא על כוונת הלב דוקא – „והיא⁵⁹ מרת נפש ותתפלל על ה' ובכה תבכה"⁶⁰, וכמו שאמרה לעלי⁶¹ „ראשפוך את נפשי לפני ה'".

ולפיכך הנה הענין הראשון מן ה"הלכתא גברותא" דילפינן מתפלת

(62) כי גם זה שלמדן שצריך שיחתוך בשפתיו, הרי זה פרט והקדמה לדין שלאח"ז שאסור להגבי' קולו בתפלתו, וכפשוטו הכתוב (ש"א שם, יג) „מדברת על לבה רק שפתי' נעות וקולה לא ישמע".

(63) ראה לגבי שיכור – רמב"ם שם הי"ז (מעירובין סד, א – כנסנו בנ"כ שם). שו"ע אדה"ז סי' קפה ס"ה.

(64) וע"פ כל הנ"ל יש לבאר גם השייכות לשם צבאות שאמרה חנה כאן – כבברכות שם (בהמשך הסוגיא – לא, ב): מיום שברא הקב"ה את עולמו לא הי' אדם שקראו להקב"ה צבאות עד שבאתה חנה וקראתו צבאות כו' – ע"פ המבואר בתו"א (ס, א ואילך) תו"ח (שמות קלז, א ואילך) ועוד, ששם זה מורה על ענין התלבשות אוא"ס בכלים דביי"ע להיות מתייחד עמהם ג"כ כמו שמתייחד באצילות, וענין זה הוא לא ע"פ סדר ומאמר קו המדה, והכח להמשכה זו המשיכו הנביאים מבחי' העיגול והסוכ"ע אשר שם כחשיכה כאורה כו' שהוא דוקא יכול להשפיל את עצמו למטה מטה גם בביי"ע. עיי"ש בארוכה.

(65) ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 291 ואילך. (66) של"ה במס' ר"ה שלו (ריד, א בהגהה) – ע"פ ר"ה יא, א: בר"ה נפקדה .. חנה. וראה הגהות חת"ס או"ח סתקפ"א (למג"א סקט"ו): לפי המפורסם דתפלת חנה הי' בר"ה כו'. וכ"ה בפני יהושע כתובות סה, א (לתוד"ה אחרי). וראה הר

(67) בכל הבא לקמן – ראה בארוכה דרושי ר"ה בלקו"ת וכו'.

(לשון הרמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב – ראה בלקו"ש חכ"ב שם). וראה תר"י ברכות שם (במשנה ד"ה כדי שיכוונו).

(55) רמב"ם שם פ"ד הט"ז. וראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס צח.

(56) שבת יוד, א. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס צה. ועיין ברכות לג, רע"א. שו"ע אדה"ז סי' קד ס"ב. (57) משלי כו, יט. וראה תניא פמ"ט (סט, א) עד"ז לאידך.

(58) כמאמר המשנה: עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו (אבות פ"ב מ"ד).

(59) ש"א שם, י.

(60) להעיר משערי תשובה לאדהאמ"צ (ד"ה איתא בר"מ פ"א – ט, ב) „כתפלת חנה שהיתה מרת נפש שאין זה רק בקשת ר"ר העליונים כידוע דצלותא נקרא רחמים (וזהו עיקר מצות התפלה בכל עת צרה דוקא)".

(61) ש"א שם, טו.

ביטולם המוחלט אל הקב"ה, הרי הם מעוררים אצל הקב"ה את הרצון להיות מלך.

ולפיכך הנה, "מצות היום בשופר"⁷¹, כי דוקא תקיעת שופר נושאת בתוכה תוכן זה, שישראל פועלים את ענין "תמליכוני", כלשון הגמרא⁷², "אמרו לפני בר"ה מלכיות... כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כו' ובמה בשופר":

קול השופר הוא קול פשוט, הבא מהבל הלב, ובעבודת ה' הרי זו⁷³ הצעקה הפשוטה של איש ישראל מפנימיות לבבו, כמו שכתוב⁷⁴ "צעק לבם אל אד" – הצעקה הפנימית דישראל אל הקב"ה, ולכן מעורר הדבר למעלה רצון פנימי למלוכה, שהקב"ה יקבל את ההכתרה דישראל להיות מלך ישראל, ועי"ז מלך העולם,

ועד שיתקיים בגלוי "והי"⁷⁵ ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד".

(משיחת ו' תשרי תש"ז)

"תמליכוני עליכם"⁷⁶; בכל שנה ושנה מוטל על ישראל להכתיר מחדש את הקב"ה בתור מלך ישראל (ועי"ז – מלך העולם).

וזה בא ע"י שמעוררים אצל הקב"ה את הרצון להיות מלך. ובדוגמת מלך בשר ודם, שאם מלך אמיתי הוא הרי הוא "משכמו ומעלה גבוה מכל העם"⁷⁷, והיינו, שענין המלוכה – להיות למלך ולהנהיג את העם – הוא ענין של ירידה עבורו (כי מצד עצמו הרי הוא גבוה, מרומם ומובדל מן העם), ולכן יש לעורר אצלו את הרצון למלוכה.

והתעוררות הרצון למלוכה נפעלת ע"י הביטול אל המלך שמראה העם, ואז הוא ענין ההכתרה⁷⁸.

ועד"ז – ועאכו"כ – הוא בנמשל, שהקב"ה מצד עצמו הוא מרומם ונעלה לגמרי מלהיות מלך, להיותו מובדל ומרומם מכל ענין הבריא, וע"י העבודה דראש השנה, שישראל מגלים את קבלת עול מלכות שמים שלהם ואת

(71) ר"ה כז, א.

(72) ראה לקו"ת שם נד, ג. נח, ד. ובכ"מ.

(73) איכה ב, יח.

(74) זכרי' יד, ט (מפסוקי מלכיות).

(68) ר"ה טז, סע"א. לד, ב.

(69) ע"פ ש"א י, כג (הנאמר בשאול).

(70) ראה גם מכתב ח"י אלול תשמ"ה (נדפס

לקמן בהוספות ע' 515).

